

บทที่ 5 คำร้องทุกข์

1. ความหมาย ตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 2(7) "คำร้องทุกข์ หมายความว่า การที่ผู้เสียหายได้กล่าวหาต่อเจ้าหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ว่ามีผู้กระทำความผิดซึ่งจะรู้ตัวผู้กระทำความผิดหรือไม่ก็ตาม ซึ่งกระทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เสียหาย และการกล่าวหาเช่นนั้น ได้กล่าวโดยมีเจตนาจะให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษ"

2. หลักเกณฑ์ของคำร้องทุกข์ มี 5 ประการ คือ

2.1 บุคคลผู้มีสิทธิร้องทุกข์ ต้องเป็นผู้เสียหายเท่านั้น ซึ่งหมายถึง ผู้เสียหายตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 2(4)

2.2 มีการกล่าวหาในคดีอาญา คือ กล่าวหาว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้น จะรู้ตัวผู้กระทำความผิดหรือไม่ก็ตาม

2.3 กล่าวหาต่อเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจรับคำร้องทุกข์ ซึ่งได้แก่ พนักงานสอบสวนตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 123 วรรคแรก หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งมีตำแหน่งหน้าที่รองหรือเหนือพนักงานสอบสวน และเป็นผู้ซึ่งมีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยตามกฎหมาย ตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 124 วรรคแรก

2.4 ทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เสียหาย ได้แก่ เสียหายต่อชีวิตร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง ตลอดจนสิทธิในทรัพย์สิน เป็นต้น

2.5 เจตนาในการร้องทุกข์กล่าวหา จะต้องกล่าวหาโดยมีเจตนา จะให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษ จึงจะเป็นคำร้องทุกข์

3. ลักษณะของคำร้องทุกข์

คำร้องทุกข์นอกจากปรากฏว่ามีหลักเกณฑ์ครบทั้ง 5 ประการ ตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 2(7) แล้ว ยังต้องปรากฏว่ามีลักษณะที่สำคัญ ตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 123 วรรคสองอีกด้วย

ป.วิ.อาญา มาตรา 123 วรรคสอง "คำร้องทุกข์ นั้นต้องปรากฏชื่อและที่อยู่ของผู้ร้องทุกข์ ลักษณะแห่งความผิด พฤติการณ์ต่างๆ ที่ความผิดนั้นได้กระทำลง ความเสียหายที่ได้รับและชื่อหรือรูปพรรณของผู้กระทำผิดเท่าที่จะบอกได้"

4. ความสำคัญของคำร้องทุกข์ คำร้องทุกข์มีความสำคัญต่ออำนาจในการสอบสวนคดีอาญาของพนักงานสอบสวน โดยเฉพาะการสอบสวนในคดีความผิดต่อส่วนตัว เพราะพนักงานสอบสวนจะมีอำนาจสอบสวนดำเนินคดีในคดีความผิดต่อส่วนตัวได้ ต่อเมื่อผู้เสียหายได้ร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงานตามระเบียบแล้วเท่านั้น

ป.วิ.อาญา มาตรา 121 วรรคสอง "ถ้าเป็นคดีความผิดต่อส่วนตัว ห้ามมิให้ทำการสอบสวน เว้นแต่จะมีคำร้องทุกข์ตามระเบียบ"

ฎีกาที่ 176/2507 ในคดีความผิดอันยอมความได้หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า คดีความผิดต่อส่วนตัว เมื่อผู้เสียหายมิได้ร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงานตามระเบียบ พนักงานสอบสวนย่อมไม่มีอำนาจสอบสวน พนักงานอัยการจึงไม่มีอำนาจฟ้อง (ป.วิ.อาญา มาตรา 120, 121 วรรคสอง)

ฎีกาที่ 4684/2528 การที่จำเลยซึ่งเป็นผู้จัดการของโจทก์ร่วมหลุดกลางถูกค้าของโจทก์ร่วมว่า โจทก์ร่วมขึ้นราคาสินค้า ถูกค้าหลงเชื่อตามคำหลุดกลาง จึงจ่ายเงินทิ้งให้ เงินจำนวนนี้เป็นของถูกค้าที่ถูกหลุดกลาง ไม่ใช่เงินของโจทก์ร่วม โจทก์ร่วมไม่ใช่ผู้เสียหาย เมื่อถูกค้าผู้เป็นเจ้าของเงินซึ่งเป็นผู้เสียหาย มิได้ร้องทุกข์ การสอบสวนจึงไม่ชอบ พนักงานอัยการโจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้อง

กรณีความผิดต่ออาญาแผ่นดิน เมื่อความผิดปรากฏต่อสำนักงานสอบสวน พนักงานสอบสวนชอบที่จะทำการสอบสวนได้โดยไม่ต้องมีคำร้องทุกข์จากผู้เสียหาย

ป.วิ.อาญา มาตรา 121 วรรคแรก "พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนคดีอาญาทั้งปวง"

ฎีกาที่ 1681/2535 ความผิดฐานลักทรัพย์เป็นความผิดต่ออาญาแผ่นดิน พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนได้โดยไม่ต้องมีคำร้องทุกข์จากผู้เสียหาย และพนักงานอัยการย่อมมีอำนาจฟ้องได้

ฎีกาที่ 784/2483 คดีอาญาซึ่งไม่ใช่ความผิดต่อส่วนตัวนั้น ไม่มีกฎหมายบังคับว่าต้องมีผู้เสียหายร้องทุกข์ จึงจะทำการสอบสวนได้

ฎีกาที่ 3763/2527 คดีความผิดทุโทษตาม ป.อาญา มาตรา 368 มิใช่คดีความผิดส่วนตัว เมื่อพนักงานสอบสวนได้ทำการสอบสวนแล้ว พนักงานอัยการย่อมมีอำนาจฟ้องได้ตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 120 ผู้เสียหายหรือผู้กล่าวโทษให้ดำเนินคดีจะเป็นผู้ใด จึงไม่ใช่เรื่องสำคัญ

ฎีกาที่ 1832/2535 ความผิดตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 103 มิใช่ความผิดต่อส่วนตัว แม้ไม่มีผู้ใดร้องทุกข์ หรือกล่าวโทษ เมื่อความผิดปรากฏต่อพนักงานสอบสวน พนักงานสอบสวนชอบที่จะทำการสอบสวนได้ โจทก์จึงมีอำนาจฟ้อง

ฎีกาที่ 2439/2539 คดีความผิดต่ออาญาแผ่นดิน มิใช่คดีความผิดส่วนตัว พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 121 วรรคหนึ่ง ถึงแม้ผู้เสียหายจะมิได้ร้องทุกข์ไว้ก็ตาม

5. ความสำคัญของคำร้องทุกข์ การสอบสวนและการฟ้องคดี

คงได้อธิบายถึงมาแล้วข้างต้นว่า คำร้องทุกข์นั้นมีความสำคัญต่อการสอบสวนอย่างไร โดยเฉพาะการสอบสวนในคดีอาญา ความผิดต่อส่วนตัว ความเกี่ยวพันต่อไปคือ ความสำคัญของการสอบสวน ต่ออำนาจในการฟ้องคดีอาญา ของพนักงานอัยการ

ป.วิ.อาญา มาตรา 120 "ห้ามมิให้พนักงานอัยการอื่นฟ้องคดีใดต่อศาล โดยมีได้มีการสอบสวนในความคิดนั้นก่อน"

อำนาจของพนักงานอัยการในการฟ้องคดีอาญาทั้งปวง คือหมายถึงคดีอาญาทุกความผิดไม่ว่าจะเป็นคดีความผิดต่อส่วนตัว หรือคดีความผิดต่ออาญาแผ่นดินก็ตาม พนักงานอัยการจะฟ้องคดีอาญาได้ก็ต่อเมื่อได้มีการสอบสวนโดยพนักงานสอบสวนในความคิดนั้นแล้วเท่านั้น

ฎีกาที่ 3831/2532 บัณฑิตการร้องทุกข์ระบุชื่อโจทก์ร่วมที่ 2 เป็นผู้ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีกับจำเลยในข้อหาฉ้อโกง และลงชื่อโจทก์ร่วมที่ 2 แต่ผู้เดียวโดยไม่ได้ระบุว่ากระทำในนามโจทก์ร่วมที่ 1 ทั้งไม่ปรากฏรายละเอียดของโจทก์ร่วมที่ 1 ซึ่งเป็นนิติบุคคล ในช่องผู้ร้องทุกข์แต่อย่างใด จึงเป็นเพียงคำร้องทุกข์โดยส่วนตัวของโจทก์ร่วมที่ 2 ซึ่งไม่ใช่ผู้เสียหาย เมื่อโจทก์ร่วมที่ 1 ผู้เสียหายตามจริงไม่ได้ร้องทุกข์ตามกฎหมาย การสอบสวนของพนักงานสอบสวนจึงเป็นไปโดยไม่ชอบ พนักงานอัยการโจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 120, 121

6. วิธีการร้องทุกข์

ป.วิ.อาญา มาตรา 123 วรรคสาม "คำร้องทุกข์จะทำเป็นหนังสือหรือร้องด้วยปากก็ได้ ถ้าเป็นหนังสือต้องมี วัน เดือน ปี และลงลายมือชื่อของผู้ร้องทุกข์ คำร้องด้วยปาก ให้พนักงานสอบสวนบันทึกไว้ ลง วัน เดือน ปี และลงลายมือชื่อผู้บันทึกกับผู้ร้องทุกข์ในวันทำนั้น"

ฎีกาที่ 2371/2522 คำร้องทุกข์ซึ่งผู้เสียหายแจ้งต่อพนักงานสอบสวน แต่พนักงานสอบสวนยังไม่ได้ลงบันทึกประจำวันไว้ ก็เป็นคำร้องทุกข์แล้ว

7. เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจรับคำร้องทุกข์

ป.วิ.อาญา มาตรา 123 วรรคแรก "ผู้เสียหายอาจร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนได้"

ป.วิ.อาญา มาตรา 124 วรรคแรก "ผู้เสียหายจะร้องทุกข์ต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ซึ่งมีตำแหน่งหน้าที่รองหรือเหนือพนักงานสอบสวน และเป็นผู้ซึ่งมีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยตามกฎหมายก็ได้"

คามบทบัญญัติแห่ง ป.วิ.อาญาข้างต้น สรุปได้ว่า เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจรับคำร้องทุกข์ได้โดยชอบด้วยกฎหมายนั้น ได้แก่

7.1 พนักงานสอบสวน (ป.วิ.อาญา มาตรา 123 วรรคแรก)

7.2 พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ซึ่งมีตำแหน่งหน้าที่รองหรือเหนือพนักงานสอบสวนและเป็นผู้ซึ่งมีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยตามกฎหมาย

คำว่า "ตำแหน่งหน้าที่รองหรือเหนือพนักงานสอบสวน" ก็หมายความว่า มีตำแหน่งที่ต่ำกว่าพนักงานสอบสวนนั่นเอง เช่น ใน ป.วิ.อาญา มาตรา 18 กำหนดว่า ตำแหน่งฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ฝ่ายปกครองนั้น จะต้องเป็นปลัดอำเภอขึ้นไปจึงเป็นพนักงานสอบสวนได้ และมีอำนาจสอบสวนได้ ถ้าเป็นตำรวจก็ต้องมียศตั้งแต่ชั้นนายร้อยตำรวจตรีหรือเทียบเท่านายร้อยตำรวจตรีขึ้นไป จึงเป็นพนักงานสอบสวนได้และมีอำนาจสอบสวนได้

พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ซึ่งมีตำแหน่งหน้าที่รองพนักงานสอบสวน จึงมีตัวอย่างเช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น หรือเจ้าพนักงานตำรวจซึ่งมียศต่ำกว่านายร้อยตำรวจตรีลงไป เช่น นายตบตำรวจ จำสับตำรวจ นายตบตำรวจ และพลตำรวจ พวกนี้มีตำแหน่งหน้าที่รองพนักงานสอบสวนทั้งสิ้น

คำว่า "ตำแหน่งหน้าที่เหนือพนักงานสอบสวน" ก็หมายความว่า ถึง เจ้าพนักงานที่มีตำแหน่งยศสูงกว่า เช่น ตามปกติสารวัตรตำรวจทำหน้าที่เป็นพนักงานสอบสวน ผู้มีตำแหน่งสูงกว่า เช่น รองผู้กำกับการตำรวจ ผู้กำกับการตำรวจ ผู้บังคับการตำรวจ ผู้บัญชาการตำรวจ ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ จนถึงผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ตามนัยแห่ง ป.วิ.อาญา มาตรา 2(17) พวกนี้มีตำแหน่งเหนือพนักงานสอบสวนทั้งสิ้น

ฎีกาที่ 1226/2503 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ไม่ใช่พนักงานสอบสวน ไม่ใช่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ และไม่ใช่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 2(6) , (16) (17) จึงไม่มีอำนาจรับคำร้องทุกข์ในคดีอาญา

พนักงานสอบสวนผู้รับคำร้องทุกข์ไม่จำเป็นต้องมีอำนาจสอบสวนเหนือคดีนั้น

ฎีกาที่ 2974/2516 การพิจารณาปัญหาว่า พนักงานสอบสวนผู้รับคำร้องทุกข์ไว้จะมีอำนาจรับคำร้องทุกข์นั้นหรือไม่ เป็นคนละเรื่องกับการพิจารณาว่า พนักงานสอบสวนผู้นั้นจะมีอำนาจสอบสวนในคดีนั้นด้วยหรือไม่ ป.วิ.อาญา มาตรา 124 มิได้บังคับว่าให้ร้องทุกข์เฉพาะต่อเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจ

สอบสวนเสมอไป เหตุนี้พนักงานสอบสวนในท้องที่ใดท้องที่หนึ่งซึ่งแม้จะมีได้มีอำนาจทำการสอบสวนในคดีนั้นเลย ก็ยังมีอำนาจรับคำร้องทุกข์ได้

8. การมอบอำนาจให้ผู้อื่นไปร้องทุกข์แทน

ผู้เสียหายไม่ว่าจะเป็นกรณีของบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ตาม สามารถมอบอำนาจให้ผู้บุคคลอื่นไปร้องทุกข์แทนได้ ไม่มีกฎหมายบัญญัติห้ามแต่อย่างใด

ฎีกาที่ 1534/2503 การร้องทุกข์นั้น ย่อมมอบอำนาจให้ร้องทุกข์แทนกันได้ และกฎหมายก็ไม่ได้บังคับให้ร้องทุกข์ได้เฉพาะต่อพนักงานสอบสวนเท่านั้น จะร้องทุกข์ต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจก็ได้

ฎีกาที่ 1590/2530 แม้การร้องทุกข์มิใช่การทำนิติกรรมแต่การมอบอำนาจให้ไปร้องทุกข์แทน ในกรณีนิติบุคคลเป็นผู้มอบอำนาจก็ต้องทำให้ถูกต้องตามข้อบังคับของนิติบุคคลนั้น ตามที่ได้จดทะเบียนไว้บริษัทโจทก์จดทะเบียนไว้ว่า จำนวนกรรมการที่ลงชื่อผูกพันบริษัทได้คือ ต้องมีกรรมการสองคน เมื่อกรรมการโจทก์เพียงผู้เดียว ลงชื่อมอบอำนาจ ให้สมุหบัญชีไปร้องทุกข์ การมอบอำนาจจึงไม่ผูกพันบริษัทโจทก์ ไม่ถือเป็นการร้องทุกข์แทน เท่ากับไม่ได้ร้องทุกข์

ฎีกาที่ 2386/2541 แม้หนังสือมอบอำนาจให้ไปร้องทุกข์จะไม่ได้ปิดอากรแสตมป์ ก็รับฟังเป็นพยานหลักฐานได้เนื่องจาก ประมวลรัษฎากร ฯ มาตรา 118 ห้ามมิให้รับฟังหนังสือมอบอำนาจที่ไม่ปิดอากรแสตมป์เป็นพยานหลักฐานเฉพาะในคดีแพ่งเท่านั้น มิได้ห้ามมิให้รับฟังในคดีอาญาด้วย ทั้งการมอบอำนาจให้ไปร้องทุกข์ก็ไม่มีกฎหมายบัญญัติให้ต้องทำเป็นหนังสือ แต่อย่างใด

9. ผู้ร้องทุกข์กับเจ้าหน้าที่ผู้รับคำร้องทุกข์อาจเป็นคนๆเดียวกันก็ได้ ไม่มีกฎหมายห้าม

ฎีกาที่ 292/2482 ผู้ร้องทุกข์กับเจ้าหน้าที่ผู้รับคำร้องทุกข์อาจเป็นคนๆ เดียวกันก็ได้ และถ้าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นเป็นพนักงานสอบสวนด้วย ย่อมมีอำนาจสอบสวนคดีนั้นได้ จำเลยถือโอกาสเอาผ้าของปลัดอำเภอไป ปลัดอำเภอร้องทุกข์คดีนั้นต่อตนเองแล้วสอบสวนเป็นคดีขึ้น ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า การร้องทุกข์และการสอบสวนชอบด้วยกฎหมาย

หมายเหตุ คู่มือบังคับกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2509 ประกอบด้วยสำหรับกรณีปัจจุบันที่ปกติกการสอบสวนให้อยู่กับฝ่ายตำรวจ

10. วิธีปฏิบัติของเจ้าพนักงานเมื่อรับคำร้องทุกข์แล้วตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 124 วรรค 2, 3 ให้ปฏิบัติดังนี้

10.1 เมื่อร้องทุกข์เป็นหนังสือ ยื่นต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจแล้ว ให้รีบจัดการส่งไปยังพนักงานสอบสวน และจะจดหมายเหตุอะไร ไปบ้างเพื่อประโยชน์ของพนักงานสอบสวนก็ได้

ตัวอย่าง เช่น ผู้เสียหายได้อื่นหนังสือร้องทุกข์ต่อสถานีตำรวจภูธร อำเภอเมือง นครสวรรค์ ร้องทุกข์กล่าวหาว่า มีการกระทำความผิดขึ้น ในเขตท้องที่ สน.หัวหมาก กรุงเทพฯ พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธร อำเภอเมืองนครสวรรค์ ก็ต้องส่งหนังสือร้องทุกข์นั้นมายัง สน.หัวหมาก กรุงเทพฯ ท้องที่ที่มีเขตอำนาจในการสอบสวนคดีนั้น โดยจะจดหมายเหตุอะไรไปบ้างก็ได้

10.2 เมื่อมีคำร้องทุกข์ด้วยปาก ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจผู้รับคำร้องทุกข์นั้น รีบจัดการให้ผู้เสียหายไปพบพนักงานสอบสวน เพื่อจดบันทึกคำร้องทุกข์นั้นตั้งบัญญัติไว้ใน มาตรา 123 วรรคสาม

ตัวอย่าง เช่น ความผิดเกิดในท้องที่ สน.หัวหมาก กรุงเทพฯ แต่ผู้เสียหายไปร้องทุกข์ด้วยปากที่ สน.ลาดพร้าว กรุงเทพฯ กรณีเช่นนี้ เมื่อร้อยเวรสอบสวนทราบเรื่อง ก็ควรที่จะรีบจัดการให้ผู้เสียหายไปพบกับพนักงานสอบสวน เพื่อจดบันทึกคำร้องทุกข์นั้นตามที่บัญญัติไว้ใน

มาตรา 123 วรรค 3 ส่วนวิธีการปฏิบัตินั้นอาจจัดพาหนะส่งให้หรือจะด้วยวิธีการใดก็ตามแล้วแต่ความเหมาะสม

11. การแก้และถอนคำร้องทุกข์

ป.วิ.อาญา มาตรา 126 วรรคแรก "ผู้ร้องทุกข์ จะแก้คำร้องทุกข์ระยะใด หรือจะถอนคำร้องทุกข์เสียเมื่อใดก็ได้"

การแก้หรือถอนคำร้องทุกข์ เป็นการกระทำโดยตรงของผู้เสียหาย รวมตลอดทั้งผู้รับมอบอำนาจ

ฎีกาที่ 1140/2514 ผู้ร้องทุกข์ย่อมมีอำนาจถอนคำร้องทุกข์ได้ ไม่ว่าจะเป็นตัวผู้เสียหายเองหรือร้องทุกข์ในฐานะเป็นผู้แทนโดยชอบธรรม

ฎีกาที่ 1374/2509 คดีความผิดต่อส่วนตัว ก่อนคดีถึงที่สุด ผู้เสียหายย่อมถอนคำร้องทุกข์ได้ และสิทธิการนำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับ

ตามบทบัญญัติใน ป.วิ.อาญา มาตรา 126 วรรคแรก นี้ เป็นการกำหนดให้สิทธิและอำนาจแก่ผู้ร้องทุกข์ว่า ผู้ร้องทุกข์เมื่อได้ร้องทุกข์แล้ว จะแก้ไขคำร้องทุกข์นั้นให้ถูกต้องครบถ้วนในระยะใดหรือจะขอถอนคำร้องทุกข์เสียเมื่อใดก็ได้ ไม่ว่าคดีดังกล่าวที่ได้ร้องทุกข์ไปแล้วนั้นจะอยู่ในชั้นของพนักงานสอบสวน ในชั้นของพนักงานอัยการ หรือชั้นศาลก็ตาม ผู้ร้องทุกข์ก็ยังมีอำนาจถอนคำร้องทุกข์ได้ทั้งสิ้น เพราะกฎหมายกำหนดว่า การถอนคำร้องทุกข์ ผู้ร้องทุกข์จะถอนเสียเมื่อใดก็ได้

ตัวอย่าง คดีความผิดฐานร่วมกันฉ้อโกงทรัพย์ซึ่งเป็นการผิดอันยอมความได้ ระหว่าง ก. เป็นผู้เสียหาย และ ข. , ค. และ ง. เป็นผู้ต้องหาในระหว่างการสอบสวนของพนักงานสอบสวนนั้น ก. ย่อมมีสิทธิถอนคำร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน ไม่คิดใจให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีแก่ ข. ค. และ ง. คนใดคนหนึ่งหรือหลายคนหรือทั้งหมดก็ได้ การถอนคำร้องทุกข์ จึงเป็นเรื่องที่ผู้ร้องทุกข์ ไม่ประสงค์จะดำเนินคดีกับผู้ต้องหาว่ากระทำผิดอีกต่อไปนั่นเอง

การถอนคำร้องทุกข์ ผู้เสียหายจะขอถอนต่อพนักงานสอบสวน ขอถอนต่อ
พนักงานอัยการ หรือขอถอนต่อศาลก็ได้ทั้งสิ้น แล้วแต่กรณี

ฎีกาที่ 240/2484 คดีความผิดต่อส่วนตัว เมื่อคดีถึงศาล และผู้เสียหายยื่นคำร้องขอถอน
คำร้องทุกข์ต่อศาลเป็นการถูกต้องแล้ว ก็ถือว่าใช้ได้ ไม่จำเป็นต้องยื่นคำร้องขอถอนคำร้องทุกข์ต่อ
พนักงานสอบสวนอีก

ฎีกาที่ 1505/2542 ผู้เสียหายจะถอนคำร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน หรือต่อพนักงาน
อัยการ หรือต่อศาลก็ได้ แม้ขณะคดีจะอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาล ก็ไม่มีบทบัญญัติ
กฎหมายใดกำหนดให้ผู้เสียหายต้องถอนคำร้องทุกข์ต่อศาลเท่านั้น

ฎีกาที่ 1374/2509 คดีความผิดต่อส่วนตัว ก่อนคดีถึงที่สุด ผู้เสียหายยอมขอถอนคำร้อง
ทุกข์ได้ เมื่อถอนแล้วสิทธิการนำคดีอาญามาฟ้องระงับไปตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 39(2) ทำ
พิพากษาของศาลล่างก็ย่อมระงับไปในตัว ไม่มีผลบังคับอีกต่อไป ศาลฎีกาไม่จำเป็นต้องพิพากษา
ให้ยกคำพิพากษาศาลล่างที่ลงโทษจำเลย

คำสั่งคำร้องศาลฎีกาที่ 1150/2534 คดีความผิดอันยอมความได้ เมื่อคดียังไม่ถึงที่สุด
ผู้เสียหายจะถอนคำร้องทุกข์เสียเมื่อใดก็ได้ เมื่อผู้เสียหายถอนคำร้องทุกข์ระหว่างพิจารณาของศาล
ฎีกา สิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับไปตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 39(2) ศาลฎีกาย่อมมีคำสั่งให้
จำหน่ายคดีเสียจากสารบบความ

ฎีกาที่ 6097 - 6098/2534 คดีอาญาความผิดต่อส่วนตัว เมื่อในระหว่างการพิจารณา
ของศาลอุทธรณ์ ผู้เสียหายยื่นคำร้องขอถอนคำร้องทุกข์ โดยไม่ประสงค์จะดำเนินคดีแก่จำเลย
ต่อไป สิทธิการนำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 39(2) ศาลอุทธรณ์ต้อง
จำหน่ายคดี จะพิพากษายกฟ้องโทษก็ไม่ได้

อย่างไรก็ตามการถอนคำร้องทุกข์ของผู้มีอำนาจจัดการแทน จะถอนคำร้องทุกข์โดยผู้เยาว์
ไม่ยินยอม หรือโดยเป็นการขัดขืนความประสงค์ของผู้เสียหายที่เป็นผู้เยาว์ที่ร้องทุกข์ไว้ไม่ได้

ฎีกาที่ 214/2494 (ประชุมใหญ่) ผู้เยาว์อายุ 17 - 18 ปี ซึ่งเป็นผู้เยาว์ ได้ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนด้วยตนเองในคดีความผิดต่อส่วนตัวอันกระทำต่อผู้เยาว์ จนได้มีการสอบสวนและอัยการได้ฟ้องคดีแล้ว การที่บิดาของผู้เยาว์ ยื่นคำร้องต่อศาลขอถอนคำร้องทุกข์ ซึ่งเป็นการขัดขวางความประสงค์ของผู้เยาว์นั้นศาลย่อมพิเคราะห์ตามรูปคดี และเห็นว่าบิดาไม่มีอำนาจถอนคำร้องทุกข์นั้นได้

หมายเหตุ การร้องทุกข์มิใช่การทำนิติกรรม ดังนั้นแม้ว่าจะเป็นผู้เยาว์ตามกฎหมายก็ตาม แต่ถ้าบุคคลดังกล่าวนั้นมีอายุพอสมควรและมีสติรู้ผิดชอบยอมร้องทุกข์ได้เสมอ โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมหรือโดยไม่ต้องกระทำโดยผู้แทนโดยชอบธรรม ป.วิ.อาญา มาตรา 5 และ 6 ไม่ได้ห้ามผู้เยาว์มิให้ร้องทุกข์ เป็นเพียงกฎหมายกำหนดไว้ว่าให้บุคคลดังกล่าวใน ป.วิ.อาญา มาตรา 5 และ 6 นั้น มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายได้เท่านั้น

ผู้มีสิทธิถอนคำร้องทุกข์

ผู้มีสิทธิถอนคำร้องทุกข์ปกติก็คือผู้เสียหายที่ได้ร้องทุกข์ไว้นั่นเอง

กรณีความผิดอันยอมความได้ ที่เกี่ยวกับสิทธิในทรัพย์สิน เช่นความผิดฐานลักขอกทรัพย์ , ทำให้เสียทรัพย์ , ความผิดฐานฉ้อโกง และความผิดฐานบุกรุก เป็นต้น หากผู้เสียหายได้ร้องทุกข์ไว้แล้วตายลง สิทธิเกี่ยวกับการถอนคำร้องทุกข์ ในเรื่องดังกล่าวเหล่านี้ ย่อมตกทอดแก่ทายาทตาม ป.พ.พ. มาตรา 1599 และ 1600 ทายาทจึงมีสิทธิถอนคำร้องทุกข์ได้ เพราะถือว่า เป็นสิทธิเกี่ยวกับทรัพย์สิน

ฎีกาที่ 206/2488 อัยการฟ้องคดีในความผิดฐานลักขอกทรัพย์ ระหว่างพิจารณาคดีผู้เสียหายตาย ภรรยาผู้เสียหายซึ่งเป็นทายาทมีสิทธิ แดงคงต่อศาล ขอถอนคำร้องทุกข์ได้ ถือว่าสิทธิเกี่ยวกับการถอนคำร้องทุกข์คดีความผิดฐานลักขอกทรัพย์ เป็นสิทธิเกี่ยวกับทรัพย์สิน ย่อมตกทอดไปยังทายาท.

ฎีกาที่ 11/2518 ความผิดตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 358 ฐานทำให้เสียทรัพย์ เป็นสิทธิเกี่ยวกับทรัพย์สินเช่นกัน เมื่อเจ้าของทรัพย์ตายระหว่างฎีกา สิทธิในการถอนคำร้องทุกข์จึงตกทอดแก่ทายาท มารดาซึ่งเป็นทายาทมีอำนาจถอนคำร้องทุกข์ได้

ข้อสังเกต ผู้ร้องทุกข์จะถอนคำร้องทุกข์เสียเมื่อใดก็ได้นั้น จะต้องถอนคำร้องทุกข์ก่อนคดีถึงที่สุด จะถอนคำร้องทุกข์ภายหลังที่คดีถึงที่สุดแล้วไม่ได้

คำสั่งศาลฎีกาที่ 35/2522 ในกรณีที่จำเลยยื่นฎีกาแต่ศาลชั้นต้นไม่รับฎีกาของจำเลยอ้างว่าเป็นปัญหาข้อเท็จจริงต้องห้าม จำเลยยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งศาลชั้นต้นต่อศาลฎีกา แม้จะเป็นเวลาล่วงเลยอาชญากรรมแล้วก็ตาม แต่ในระหว่างที่ศาลฎีกายังไม่สั่งก็ยังคงถือว่าคดียังไม่ถึงที่สุด ผู้เสียหายย่อมถอนคำร้องทุกข์ได้

12. ผลของการถอนคำร้องทุกข์

12.1 ในคดีซึ่งไม่ใช่ความผิดต่อส่วนตัว การถอนคำร้องทุกข์เช่นนั้นย่อมไม่ตัดอำนาจพนักงานสอบสวนที่จะสอบสวนหรือพนักงานอัยการที่จะดำเนินคดีต่อไป

ป.วิ.อาญา มาตรา 126 วรรคสอง “ในคดีซึ่งไม่ใช่ความผิดต่อส่วนตัว การถอนคำร้องทุกข์เช่นนั้น ย่อมไม่ตัดอำนาจพนักงานสอบสวนที่จะสอบสวนหรือพนักงานอัยการที่จะฟ้องคดีนั้น”

12.2 ในคดีความผิดต่อส่วนตัว การถอนคำร้องทุกข์มีผลทำให้สิทธิการนำคดีอาญามาฟ้องเป็นอันระงับไปตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 39(2) มีผลทำให้พนักงานสอบสวนไม่มีอำนาจทำการสอบสวนคดีนั้นอีกต่อไป

ป.วิ.อาญา มาตรา 39 บัญญัติว่า “สิทธินำคดีอาญามาฟ้อง ย่อมระงับ ไปดังต่อไปนี้.....
(2) ในคดีความผิดต่อส่วนตัว เมื่อได้ถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้อง หรือยอมความกันโดยถูกต้องตามกฎหมาย...”

สำหรับกรณีของการถอนคำร้องทุกข์ในคดีความผิดต่อส่วนตัวนั้น ท่าน ศ.พล.ค.ค.สง่า คงอัมพร มีความเห็นว่า ในกรณีที่ผู้เสียหายถอนคำร้องทุกข์ในคดีความผิดต่อส่วนตัวนั้น มีผลทำให้พนักงานสอบสวนไม่มีอำนาจทำการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีอีกต่อไป ทั้งมีผลเท่ากับการสอบสวนในคดีนั้นเสร็จสิ้นแล้ว ต่อจากนั้นพนักงานสอบสวนก็ย่อมจะต้องทำรายงานการสอบสวนมีความเห็นสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหา(เพราะเป็นกรณีที่รู้ตัวผู้กระทำความผิด) แล้วส่งสำนวนให้พนักงานอัยการพิจารณาต่อไป

นอกจากนี้ท่าน ศ.พล.ต.ต.สง่า คงอัมพร ยังได้สรุปความเห็นสำคัญของท่านที่น่าสนใจไว้ว่า “ แม้คดีอาญาที่สอบสวนจะระงับลงด้วยเหตุใดๆเหตุหนึ่ง ทั้งบัญญัติไว้ใน ป.วิ.อาญา มาตรา 39 อนุ 1 ถึง 7 ก็ตาม พนักงานสอบสวนก็ต้องทำรายงานการสอบสวนมีความเห็นควรตั้งไม่ฟ้องผู้ต้องหา ส่งสำนวนให้พนักงานอัยการพิจารณาตามกฎหมายเสมอไป จะระงับเรื่องเสียเองน่าจะไม่ใช่ชอบ”

ตามความเห็นของท่านผู้ทรงคุณวุฒิข้างต้น ผู้เขียนมีความเห็นฟ้องด้วยอย่างยิ่ง

กรณีการถอนคำร้องทุกข์เพื่อนำคดีมาฟ้องเอง

การถอนคำร้องทุกข์ในคดีความผิดต่อส่วนตัวที่จะมีผลทำให้สิทธิการนำคดีอาญามาฟ้องระงับ ตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 39(2) นั้น ต้องเป็นการถอนคำร้องทุกข์โดยไม่ประสงค์จะเอาความกับผู้กระทำความผิดอีกต่อไป แต่ถ้าเป็นการถอนคำร้องทุกข์เพื่อที่ผู้เสียหายจะไปฟ้องคดีเอง หากทำให้คดีระงับไม่

ฎีกาที่ 1962/2506 การถอนคำร้องทุกข์ที่จะทำให้อัยการระงับไปตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 39(2) นั้น เป็นเรื่องเจตนาถอนเพื่อยกเลิกไม่เอาความแก่จำเลยต่อไป แต่การถอนคำร้องทุกข์โดยเหตุที่ผู้เสียหายได้นำคดีมาฟ้องศาลเองนั้น หากทำให้อัยการระงับไปไม่ ควรระงับไปแต่เฉพาะเรื่องการร้องทุกข์เท่านั้น ศาลย่อมคำนึงคดีเสมือนว่าผู้เสียหายฟ้องคดีต่อศาลโดยไม่มีการร้องทุกข์มาก่อนเท่านั้นเอง

ฎีกาที่ 1792/2522 เดิมโจทก์ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนในความผิดฐานบุกรุกไร่ ต่อมาก่อนครบ 3 เดือน นับแต่วันเกิดเหตุ โจทก์ขอถอนคำร้องทุกข์โดยอ้างว่าไม่ประสงค์ให้ทำการสอบสวนดำเนินคดีกับผู้เกี่ยวข้อง โดยโจทก์ได้ฟ้องจำเลยต่อศาลก่อนขอถอนคำร้องทุกข์ 5 วัน การขอถอนคำร้องทุกข์ถือเป็นเพียงการระงับเรื่องร้องทุกข์เท่านั้น คือไม่ประสงค์ให้ทำการสอบสวนในเรื่องนี้ต่อไป ไม่ใช่ถอนคำร้องทุกข์เพื่อไม่เอาผิด จึงไม่ทำให้คดีที่ฟ้องไว้แล้วระงับคดีโจทก์ย่อมดำเนินไปเช่นคดีที่ฟ้องโดยไม่มีการร้องทุกข์มาก่อนนั่นเอง

ข้อสำคัญ การถอนคำร้องทุกข์เพื่อผู้เสียหายนำคดีมาฟ้องเองนั้น จะต้องฟ้องคดีภายใน 3 เดือน นับแต่วันที่รู้เรื่องความผิดและตัวผู้กระทำความผิด มิฉะนั้นคดีขาดอายุความตาม ป.อาญา มาตรา

การถอนคำร้องทุกข์กรณีความผิดกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท

ฎีกาที่ 1925/2541 จำเลยกระทำความผิดตาม พ.ร.บ.จัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. 2528 มาตรา 91 ครี และความผิดฐานฉ้อโกง ซึ่งเป็นความผิดกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท แม้ผู้เสียหายถอนคำร้องทุกข์ในความผิดฐานฉ้อโกงตาม ป.อาญา มาตรา 341 ซึ่งเป็นความผิดอันยอมความได้แล้วก็ตาม โจทก์ก็ยังมิอำนาจดำเนินคดีแก่จำเลยในความผิดตาม พ.ร.บ.จัดหางานและคุ้มครองคนหางานฯ มาตรา 91 ครี ซึ่งมีใช้ความผิดอันยอมความได้ต่อไป

ถอนคำร้องทุกข์แล้วแต่ภายหลังผู้ต้องหาผิดข้อตกลง

ฎีกาที่ 484/2503 ในคดีความผิดต่อส่วนตัว ผู้เสียหายได้ถอนคำร้องทุกข์ให้ เพราะผู้ต้องหาตกลงจะชดใช้ความเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย แต่ผู้ต้องหากลับไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง เช่นนี้ การถอนคำร้องทุกข์ก็มีผลให้คดีระงับไปแล้ว ผู้เสียหายจะกลับแจ้งความร้องทุกข์ในเรื่องนั้นอีกไม่ได้ สิทธิการนำคดีอาญามาฟ้องระงับไปแล้วตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 39(2)

13. ประเภทคดีที่ร้องทุกข์ได้

สามารถร้องทุกข์ได้ทุกประเภทความผิดโดยไม่มีจำกัด ไม่ว่าจะเป็ความผิดต่อส่วนตัวหรือความผิดต่ออาญาแผ่นดินก็ตาม สามารถร้องทุกข์ได้ทั้งหมด

14. อายุความร้องทุกข์

คดีความผิดอันยอมความได้ มีอายุความร้องทุกข์ภายในสามเดือน นับแต่วันที่ผู้เสียหายรู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด ดังบัญญัติไว้ใน ป.อาญา มาตรา 96

ป.อาญา มาตรา 96 บัญญัติว่า "ภายในบังคับมาตรา 95 ในกรณีความผิดอันยอมความได้ ถ้าผู้เสียหายมิได้ร้องทุกข์ภายในสามเดือน นับแต่วันที่รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิดเป็นอันขาดอายุความ"

หลักเกณฑ์ในการนับอายุความ

ตาม ป.อาญา มาตรา 96 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการนับอายุความร้องทุกข์ไว้สองประการด้วยกันคือ นับแต่วันที่ผู้เสียหายได้รู้เรื่องความผิด ประการหนึ่ง และต้องประกอบด้วย และรู้ตัวผู้กระทำความผิด อีกประการหนึ่ง เมื่อรวมกันทั้งสองประการแล้ว จึงเริ่มนับอายุความ ถ้าเพียงแต่ผู้เสียหายรู้เรื่องความผิด แต่ยังไม่รู้ตัวผู้กระทำความผิด เช่นนี้อายุความร้องทุกข์สามเดือนยังไม่เริ่มนับ จนกว่าจะได้รู้ตัวผู้กระทำความผิด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1 รู้เรื่องว่าถูกหมิ่นประมาท เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2547 และรู้ตัวผู้หมิ่นประมาทเมื่อวันที่ 10 มกราคม 2547 อายุความสามเดือน จึงเริ่มนับตั้งแต่วันที่ 11 มกราคม 2547 เป็นต้นไป

ตัวอย่างที่ 2 รู้เรื่องว่าที่ดินถูกบุกรุก เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2547 แต่ไม่รู้ว่าใครคือผู้บุกรุก เช่นนี้อายุความสามเดือนยังไม่เริ่มนับ

อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่ผู้เสียหายรู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด ภายหลังจากเวลาล่วงพ้นกำหนดอายุความตาม ป.อาญา มาตรา 95 ไปแล้ว คดีความผิดอันชอบความได้นั้น ย่อมขาดอายุความร้องทุกข์อยู่ในตัวโดยปริยาย ทั้งนี้เพราะ กฎหมายกำหนดให้อายุความร้องทุกข์ตาม ป.อาญา มาตรา 96 ต้องอยู่ภายใต้บังคับของมาตรา 95 ด้วย ส่วนอายุความตาม มาตรา 95 ของ ป.อาญา นั้น มีกำหนดไว้ดังนี้

ป.อาญา มาตรา 95 บัญญัติว่า “ในคดีอาญา ถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในกำหนดดังต่อไปนี้ นับแต่วันกระทำความผิด เป็นขาดอายุความ

- (1) ยี่สิบปี สำหรับความผิด ต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกยี่สิบปี
- (2) สิบห้าปี สำหรับความผิด ต้องระวางโทษจำคุกกว่าเจ็ดปี แต่ยังไม่ถึงยี่สิบปี
- (3) สิบปี สำหรับความผิด ต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งปีถึงเจ็ดปี
- (4) ห้าปี สำหรับความผิด ต้องระวางโทษจำคุกกว่าหนึ่งเดือนถึงหนึ่งปี
- (5) หนึ่งปี สำหรับความผิด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งเดือนลงมา หรือต้องระวางโทษอย่างอื่น...”

ฎีกาที่ 2440/2523 คดีความผิดฐานฉ้อโกง ซึ่งมีอายุความ 10 ปี นับแต่วันกระทำความผิด ตาม ป.อาญา มาตรา 95 แต่โจทก์มาฟ้องเมื่อเกิน 10 ปี นับแต่วันกระทำความผิด ถือว่าคดีขาดอายุความตาม ป.อาญา มาตรา 95 สิทธิการนำคดีอาญามาฟ้อง ย่อมระงับไปตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 39 (6) แม้โจทก์จะอ้างว่าได้ฟ้องจำเลยภายในกำหนด 3 เดือน นับจากรู้เรื่องความผิดตาม ป.อาญา มาตรา 96 ก็ไม่ทำให้โจทก์มีสิทธิฟ้อง เพราะสิทธิฟ้องตามมาตรานี้ต้องอยู่ภายใต้บังคับของ ป.อาญา มาตรา 95 ด้วย

การฟ้องคดีความผิดอันยอมความได้โดยมิได้ร้องทุกข์

คดีความผิดอันยอมความได้ กฎหมายมิได้บังคับว่าผู้เสียหายจะต้องร้องทุกข์ก่อนจึงฟ้องได้ ผู้เสียหายจึงมีสิทธิฟ้องคดีได้โดยโดยไม่ต้องร้องทุกข์ก่อนก็ได้ แต่ถ้าฟ้องคดีโดยมิได้ร้องทุกข์ ผู้เสียหายต้องฟ้องคดีภายในกำหนด 3 เดือน เช่นเดียวกับอายุความร้องทุกข์ตาม ป.อาญา มาตรา 96

ฎีกาที่ 2212/2515 คดีความผิดอันยอมความได้ แม้ผู้เสียหายจะมีได้ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนแล้ว แต่ถ้าผู้เสียหายได้ฟ้องคดีภายใน 3 เดือน นับแต่วันที่รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด คดีก็ไม่ขาดอายุความ

15. ผลของการร้องทุกข์

คดีความผิดอันยอมความได้ เมื่อผู้เสียหายได้ร้องทุกข์ภายในกำหนดอายุความร้องทุกข์ตาม ป.อาญา มาตรา 96 แล้ว ย่อมมีสิทธิฟ้องคดีได้ภายในกำหนดอายุความตาม ป.อาญา มาตรา 95

ฎีกาที่ 773/2503 คดีความผิดอันยอมความได้ ถ้าผู้เสียหายได้ร้องทุกข์ภายใน 3 เดือนแล้ว แม้จะนำคดีมาฟ้องศาลภายหลังที่ยังไม่พ้นอายุความฟ้องคดีอาญา ความผิดนั้นก็ไม่ขาดอายุความ (ป.อาญา มาตรา 96 ประกอบ มาตรา 95)

16. กรณีขาดอายุความร้องทุกข์

คดีความผิดอันยอมความได้ ถ้าผู้เสียหายมิได้ร้องทุกข์ภายในกำหนดอายุความร้องทุกข์ตาม ป.อาญา มาตรา 96 แล้ว คดีก็เป็นอันขาดอายุความ และเมื่อคดีขาดอายุความแล้ว เป็นผลให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไปตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 39(6)

ป.วิ.อาญา มาตรา 39(6) สิทธินำคดีอาญาฟ้องระงับ เมื่อคดีขาดอายุความ

ฎีกาที่ 268/2536 เมื่อคดีขาดอายุความ สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไปตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 39(6) โจทก์ไม่มีอำนาจนำคดีมาฟ้อง ศาลมีอำนาจพิพากษายกฟ้องตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 185

ป.วิ.อาญา มาตรา 185 ถ้าศาลเห็นว่า...คดีขาดอายุความแล้วก็เป็นคดี...ให้ศาลยกฟ้องโจทก์ปล่อยจำเลยไป

17. วิธีการนับอายุความร้องทุกข์

วิธีการนับอายุความร้องทุกข์ตาม ป.อาญา มาตรา 96 ให้บังคับตามบทบัญญัติแห่ง ป.พ.พ.

ป.พ.พ. มาตรา 193/1 การนับระยะเวลาทั้งปวง ให้นับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เว้นแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

ป.พ.พ. มาตรา 193/3 วรรคสอง ถ้ากำหนดระยะเวลาเป็นวัน สัปดาห์ เดือน หรือปี มิให้นับวันแรกแห่งระยะเวลานั้นรวมเข้าด้วยกัน

ป.พ.พ. มาตรา 193/5 วรรคสอง ถ้าระยะเวลามีได้กำหนดนับแต่วันคืนแห่งสัปดาห์ วันคืนแห่งเดือน หรือปี ระยะเวลาข้อมต้นสุดลงในวันก่อนหน้าจะถึงวันแห่งสัปดาห์ เดือน หรือปีสุดท้าย อันเป็นวันตรงกับวันเริ่มระยะเวลานั้น

ฎีกาที่ 198 - 199/2508 คดีหมิ่นประมาท ผู้เสียหายมิได้ร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงาน เพราะประสงค์จะนำคดีมาฟ้องศาลด้วยตนเอง เมื่อได้ฟ้องภายในกำหนด 3 เดือน นับแต่ผู้เสียหายรู้เรื่องการกระทำผิดและรู้ตัวผู้กระทำผิด กล่าวคือรู้เรื่องการกระทำผิดแล้วรู้ตัวผู้กระทำผิด ตั้งแต่วันที่ 7 สิงหาคม 2506 และได้ยื่นฟ้องต่อศาล เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2506 ครบ 3 เดือน ทอดี คดีไม่ขาดอายุความ วิธีการนับให้นับตาม ป.พ. คือ มาตรา 193/1 , 193/3 วรรคสอง และ มาตรา 193/5 วรรคสอง

คำสั่งคำร้องศาลฎีกาที่ 184/2502 ในเรื่องอายุความยื่นฎีกาคดีอาญา ให้นับระยะเวลา ความประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ข้อสังเกต สูตรตำรับง่าย ๆ ในการช่วยนับและตรวจสอบคำตอบว่าถูกต้องหรือไม่ก็คือ ถ้ารู้เรื่องความผิดในวันที่ทำโหด อายุความครบในวันนั้น ในอีก 3 เดือน สมมติผู้เสียหายรู้เรื่อง ความผิดและรู้ตัวผู้กระทำผิดในคดีความผิดต่อส่วนตัว ในวันที่ 5 มกราคม 2547 อายุความครบ 3 เดือน ในวันที่ 5 เมษายน 2547 (วันที่จะตรงกันในอีก 3 เดือน นั้นเอง)

18. การร้องทุกข์กับการลงบันทึกประจำวัน

การร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน เมื่อได้ร้องทุกข์โดยชอบแล้ว แม้พนักงานสอบสวนยังไม่ได้ลงบันทึกประจำวัน ก็ถือว่าเป็นคำร้องทุกข์แล้ว

ฎีกาที่ 2371/2522 คำร้องทุกข์ซึ่งผู้เสียหายแจ้งต่อพนักงานสอบสวน พนักงานสอบสวนบันทึกปากคำผู้เสียหายไว้แล้ว แต่พนักงานสอบสวนยังไม่ได้ลงบันทึกประจำวัน ก็ถือว่าเป็นคำร้องทุกข์แล้ว

19. คำพิพากษาศาลฎีกาเกี่ยวกับคำร้องทุกข์

19.1 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ไม่ถือว่าเป็นคำร้องทุกข์

ฎีกาที่ 214/2487 แจ้งความว่า มาแจ้งให้รับทราบไว้เป็นหลักฐาน ยังไม่มีความประสงค์จะให้สอบสวนเป็นรูปคดี โดยจะจัดการฟ้องร้องด้วยตนเอง **ไม่ถือว่าเป็นคำร้องทุกข์**

ฎีกาที่ 1298/2510 คำร้องทุกข์ของผู้เสียหายไม่ได้ระบุชื่อจำเลยเป็นผู้ร่วมกระทำความผิด ไม่เป็นคำร้องทุกข์ที่ผู้เสียหายประสงค์จะให้จำเลยได้รับโทษตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 2(7) , 123

หมายเหตุ คำพิพากษานี้อ้างทั้ง ป.วิ. อาญา มาตรา 2(7) และมาตรา 123 ซึ่งน่าจะหมายถึง มาตรา 123 วรรคสอง นั้นเอง โดยเฉพาะตรงข้อความที่ว่า "คำร้องทุกข์นั้นต้องปรากฏ...ชื่อหรือรูปพรรณของผู้กระทำความผิดเท่าที่จะบอกได้"

ฎีกาที่ 758/2523 คดีอัยกษทพรัพย์ ผู้เสียหายแจ้งต่อพนักงานสอบสวนโดยระบุว่า "เพียงแจ้งไว้เป็นหลักฐานกันมิได้คดีขาดอายุความเท่านั้น" **ไม่เป็นคำร้องทุกข์ตามกฎหมาย**

ฎีกาที่ 391/2527 คดีอัยกษอก ข้อความที่ว่า "นำความมาแจ้งเพื่อชะลอการดำเนินคดีไว้ก่อน ถ้าหากจำเลยไม่ชำระเงิน จะได้มาแจ้งดำเนินคดีต่อไป จึงนำความมาแจ้งไว้เป็นหลักฐาน" **ไม่เป็นคำร้องทุกข์ตามกฎหมาย**

19.2 คำพิพากษาที่ถือว่าเป็นคำร้องทุกข์

ฎีกาที่ 1209/2531(ประชุมใหญ่) ข้อความในบันทึกการร้องทุกข์มีว่า "มาร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีอาญากับผู้ส่งจ่ายตามกฎหมายจนกว่าคดีจะถึงที่สุด ในชั้นนี้ขอรับเช็คคืนไปรักษาไว้เพื่อจะได้ติดต่อกับผู้ส่งจ่ายอีกทางหนึ่ง..." ดังนี้ ข้อความในตอนที่ให้ดำเนินคดีจนกว่าจะถึงที่สุดนั้น แสดงว่ามีเจตนาจะให้ผู้ส่งจ่ายได้รับโทษแล้ว **ถือว่าเป็นคำร้องทุกข์**

ฎีกาที่ 3924/2532 ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนเรื่องคดีเช็คให้ดำเนินคดีแก่ผู้สั่งจ่าย
จนกว่าจะถึงที่สุด ในชั้นนี้ขอรับเช็คคืนไปเพื่อดำเนินการตามกฎหมายอีกส่วนหนึ่งต่อไป (คือเพื่อ
ดำเนินคดีอาญาแก่จำเลยอีกส่วนหนึ่งโดยเป็นโจทก์ฟ้องคดีเอง) ถือเป็นการร้องทุกข์ (เหตุผลก็
เช่นเดียวกับฎีกาที่ 1209/2531 ประชุมใหญ่ข้างต้น)

หมายเหตุ เกี่ยวกับการสอบสวนคดีเช็ค แม้ตัวเช็คจะเป็นพยานหลักฐานสำคัญในคดี แต่
การขอรับเช็คคืนไม่เป็นสาระที่จะนำมาพิจารณาว่า เป็นกรณีที่ถูกกล่าวหาไม่มีเจตนาให้ผู้กระทำความผิด
ได้รับโทษหรือไม่ ดังนั้นถ้าการร้องทุกข์ถูกต้องครบถ้วนตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 2(7) ก็ถือได้ว่าเป็นการร้องทุกข์แล้ว การขอรับเช็คคืนไปก่อนหรือไม่ ไม่ใช่สาระสำคัญ การที่พนักงานสอบสวน
ขอเช็คไว้ก็เป็นเพียงเรื่องการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนเท่านั้นเอง

19.3 กรณีความผิดกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท

ฎีกาที่ 2501/2527 ผู้เสียหายร้องทุกข์ในข้อหาออกเช็คโดยเจตนาที่จะไม่ให้มีการใช้เงิน
ตามเช็ค ผลการสอบสวนปรากฏว่าเป็นความผิดฐานฉ้อโกง ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องหรือสืบเนื่องมาจาก
การกระทำความผิด ซึ่งเป็นกรรมเดียวกับข้อหาออกเช็คโดยเจตนาที่จะไม่ให้มีการใช้เงินตามเช็ค
ด้วย ถือว่า ผู้เสียหายได้ร้องทุกข์ในข้อหาฉ้อโกงด้วยแล้ว

ฎีกาที่ 2429/2537 ผู้เสียหายร้องทุกข์ เฉพาะความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินเพียงข้อหา
เดียว ไม่ได้ร้องทุกข์ในความผิดฐานบุกรุกด้วยก็ตาม แต่ความผิดทั้งสองฐานเป็นความผิดเกี่ยว
เนื่องกันและเป็นการกระทำกรรมเดียวกัน การร้องทุกข์ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินแล้วเท่ากับร้อง
ทุกข์ในความผิดฐานบุกรุกด้วย